

30.8.2024

lausuntopalvelu.fi

Viite: VN/16734/2024

Tehy ry:n lausunto ammattikorkeakoulujen uusista koulutusvastuuesityksistä

Tehy ry antaa lausunnon niistä ammattikorkeakoulujen koulutusvastuuesityksistä, jotka koskevat sosiaali- ja terveystieteiden alan tutkintojen uusia koulutusvastuiden esityksiä.

Lapin ammattikorkeakoulu: sosiaali- ja terveystieteiden amk-tutkinto, ensihoitaja (AMK)

- 1. Näettekö esityksen tarpeelliseksi valtakunnallisten koulutustarpeiden näkökulmasta? Arvioikaa, voitaisiinko koulutustarpeisiin vastata nykyisten koulutusvastuiden puitteissa (sisäänoton kasvattaminen, yhteistyöjärjestelyt, nykyisten koulutusten kehittäminen ja työelämärelevanssin vahvistaminen).*

Ensihoitaja (AMK) koulutusvastuu on tällä hetkellä Suomessa yhdeksällä ammattikorkeakoululla (Metropolia, TAMK, Turun amk, Savonia, OAMK, LAB amk, XAMK, Arcada ja KAMK). Tutkinnossa aloitti vuonna 2023 yhteensä 507 opiskelijaa ja tutkinnosta valmistui yhteensä 291 opiskelijaa. Tänä vuonna tutkinnon opiskelijamäärä on edellisvuotta korkeampi, kun KAMK on saanut ensihoitajan tutkinnon koulutusvastuun. Yleisesti ottaen opiskelijamäärät ovat tutkinnossa olleet kasvussa jo useamman vuoden ajan. Myös hakijamäärät ovat säilyneet korkeana eli tutkinnon vetovoima on edelleen hyvä. Koulutusvastuun alueellinen kattavuus Lappia lukuun ottamatta on ollut hyvä.

Mielestämme esityksessä huomioidaan hyvin Lapin hyvinvointialueen erityispiirteet, joilla ensihoitaja (AMK) koulutuksen aloittamistarvetta perustellaan. Esityksestä käy ilmi mm. Lapin väestön muuta maata korkeampi sairastavuus ja voimakkaasti kasvavaan matkailuun liittyvät tapaturmat, jotka lisäävät omalta osaltaan osaajatarvetta Lapin ensihoidossa. Saamamme palautteen perusteella Lapin alueella on tällä hetkellä ensihoidon osaajapula. Lapissa on myös tarkoitus lisätä ensihoidon, kotihoidon sekä kotisairaaloiminnan yhteistyötä päivystyksellisissä palveluissa, potilasohjauksessa sekä vuodepaikkaresurssien käytön ohjaamisessa. Toisin sanoen ensihoitaja (AMK) koulutuksen tarvetta on perusteltu myös ensihoitajien työnkuvan muuttumisella yhä vaativampaan ja hoidollisempaan suuntaan. Lapin ammattikorkeakoulun muiden koulutusvaihtoehtojen ei katsota tukevan tätä osaajatarvetta riittävästi tällä hetkellä. Esityksen mukainen sisäänotto on 20–25 opiskelijaa joka toinen vuosi. Koulutus aloitettaisiin vuonna 2025 ensin sairaanhoitajille suunnatulla hoitotason ensihoidon 30 op. täydennyskoulutuksella. Alustavana suunnitelma on aloittaa varsinainen tutkintoon johtava koulutus syksyllä 2026

Kannatamme esitystä, joka on mielestämme tarpeellinen valtakunnallisten koulutus- ja työvoimatarpeiden näkökulmasta. Suunniteltava opiskelijamäärä on riittävän maltillinen alueen työvoimatarpeisiin nähden.

30.8.2024

2. *Tukeeko esitys korkeakoulujen profiloitumista vahvuusalueilleen ja työnjakoa koulutus- ja tutkimustoiminnassa muiden korkeakoulujen kanssa?*

Esityksessä huomioidaan hyvin Lapin hyvinvointialueen erityispiirteet suhteessa ensihoidon työvoima- ja osaamistarpeeseen. Lisäksi esityksessä huomioidaan Lapin amk:n vastuu ERC-koulutuskeskuksena, mikä tukee ensihoitoalan osaamisen vahvistamista. Lisäksi esityksessä huomioidaan TKI-toiminnan kautta Lapin ammattikorkeakoulun vahva osaaminen arktisen alueen ensihoitoon. Sen sijaan esityksessä ei juurikaan mainita konkreettisesti tavoitteita koulutus- ja tutkimustoiminnan yhteistyöstä muiden korkeakoulujen kanssa ensihoidon alueella. On tärkeää tehdä yhteistyötä uuden koulutuksen käynnistämiseksi esim. OAMK:n ensihoidon opetushenkilöstön kanssa. Yhteistyöalueen (YTA) sisälle perustettava TKKIO-verkosto on tässä tärkeässä asemassa yhteistyön kehittämiseksi.

3. *Huomiot esitettävän koulutusvastuun yhteydestä korkeakoulun tutkimustoimintaan.*

Ei lisättävää.

4. *Onko esityksessä uuden koulutuksen aloittamiseen ja sen kehittämiseen varattu riittävä rahoitus ja resurssit (mm. henkilöstö, infrastruktuuri) ottaen huomioon, että opetus- ja kulttuuriministeriö ei osoita rahoitusta uusiin koulutusvastuisiin?*

Esityksessä on huomioitu yhteistyö Lapin hyvinvointialueen ensihoidon kanssa sekä koulutuksen suunnittelu, että käynnistysvaiheessa. Keskeistä koulutuksen onnistumiselle on, että ensihoitajaopiskelijoille turvataan riittävät ja opetussuunnitelman tavoitteet täyttävät harjoittelupaikat Lapin alueelta koko koulutuksen ajaksi. Opettajaresurssit on esityksessä huomioitu. Lisäksi Lapin amk on valmistautunut palkkaamaan yhden ensihoidon lehtorin tutkintokoulutuksen käynnistyessä 2026. Muista ammattikorkeakoulun ensihoidon opetustiloihin tai -välineistöön liittyvästä resurssitarpeesta ei mainita esityksessä. Ensihoidon koulutuksessa tarvittavat simulaatiotilat ja oppimisympäristöt tulee varmistaa, ennen koulutuksen käynnistymistä.

5. *Mitä vaikutuksia esityksellä (ml. tutkintonimikkeet) on koulutusjärjestelmän kokonaisuuteen sekä korkeakoulujen, korkeakoulusektorien ja koulutusasteiden välisiin koulutuspolkuihin?*

Ei suoria vaikutuksia koulutusjärjestelmään tai koulutusasteiden välisiin koulutuspolkuihin. Koulutuksen on tarkoitus käynnistyä 30 op:n hoitotason ensihoidon täydennyskoulutuksella, joka vastaa ensihoitoasetuksessa sairaanhoitajalta edellytettävää hoitotason ensihoitajan osaamisvaatimusta ja johtaa hoitotason ensihoitajan tehtävään. Tämän jälkeen käynnistetään varsinainen ensihoitajan (amk) tutkintokoulutus. Lapin alueella järjestetään myös perustason ensihoitajan ammatillista koulutusta (toinen aste). On tärkeää, että koulutus- ja kehittämissyhteistyö ulottuu myös toisen asteen ensihoitajakoulutukseen.

6. *Huomioita uuden koulutusvastuun esitetystä voimaantulon ajankohdasta?*

Voimaantulon ajankohta on realistinen. Esityksen laatua parantaa se, että ensihoidon koulutus käynnistettäisiin Lapin AMK:ssa ensin sairaanhoitajille suunnatulla hoitotason ensihoidon täydennyskoulutuksella (30 op). Kokemukset täydennyskoulutuksesta tukevat varsinaisen tutkintokoulutuksen suunnittelua ja arviointia.

30.8.2024

7. *Muita huomioita esityksestä*

Esityksessä mainittuja liitteitä ei ole saatavissa OKM:n sivujen kautta.

Laurea-ammattikorkeakoulu: sosiaali- ja terveysalan amk-tutkinto, geronomi (AMK)

1. *Näettekö esityksen tarpeelliseksi valtakunnallisten koulutustarpeiden näkökulmasta? Arvioikaa, voitaisiinko koulutustarpeisiin vastata nykyisten koulutusvastuiden puitteissa (sisäänoton kasvattaminen, yhteistyöjärjestelyt, nykyisten koulutusten kehittäminen ja työelämärelevanssin vahvistaminen).*

Geronomi (AMK) tutkinnon koulutusvastuu on tällä hetkellä kuudella ammattikorkeakoululla Suomessa (Metropolia, XAMK, Karelia, Lapin amk, SAMK, SeAMK). Tutkinnossa aloitti vuonna 2023 228 opiskelijaa ja tutkinnosta valmistui vuonna 2023 168 opiskelijaa. Tutkinnon suorittaneiden määrässä on tapahtunut yli neljänneksen lisäys vuoteen 2022 nähden (+36 tutkintoa). Viimeisin koulutusvastuu uudistus tutkinnossa on tapahtunut vuonna 2022, jolloin Karelia amk sai geronomin koulutusvastuun.

Laurean esitykselle on haettu laajasti puoltavia lausuntoja vaikutusalueen hyvinvointialueilta (Itä-Uudenmaan HVA, Vantaan ja Keravan HVA, Päijät-Hämeen HVA) sekä alueen kunnilta (Espoon kaupunki, Vantaan kaupunki) ja vanhustyötä edustavilta järjestöiltä (mm. Vanhustyön keskusliitto, Muistiliitto). Geronomin tutkinnon aloittaminen Laurea amk:ssa saa lausunnoissa kannatusta lisääntyneen geronomien työvoimatarpeen näkökulmasta

Esityksen mukainen sisäänottotavoite on yhteensä 80 opiskelijaa vuodessa vuodesta 2026 alkaen. Ensimmäinen sisäänotto on syksyllä 2025 (40 opiskelijaa). Tavoiteltu kokonaisopiskelijamäärä on noin 280 opiskelijaa.

Pidämme Laurea amk:n esitystä geronomin koulutuksen käynnistämiseksi tarpeellisenä. Tavoiteltu opiskelijamäärä on kuitenkin mielestämme liian suuri suhteessa tämänhetkiseen geronomien kokonaisopiskelijamäärään Suomessa. Esitetty vuosittainen aloituspaikkamäärä vastaisi peräti noin kolmannesta nykyisestä geronomin tutkinnon aloituspaikkojen kokonaismäärästä Suomessa. Pääkaupunkiseudun geronomien osaamistarpeeseen osittain vastataan jo Metropolia amk:n omalla geronomin koulutuksella. Esimerkiksi vuonna 2023 Metropolia amk:ssa oli 48 aloituspaikkaa ja tutkinnosta valmistui 42 opiskelijaa. Lisäksi on huomioitava, että ikäihmisten palveluissa tarvitaan geronomien lisäksi laajasti myös muiden sosiaali- ja terveysalan tutkintojen tuottamaa osaamista (esim. gerontologiseen hoitotyöhön erikoistuneet sairaanhoitajat, kuntoutuksen ohjaajat tai lähihoitajat).

Kannatamme geronomin koulutuksen käynnistämistä Laurea amk:ssa, mutta uuden tutkinnon vuosittainen aloituspaikkamäärä tulee olla maltillisempi koulutuksen käynnistyessä 2025. Työllistymisvaikutusten perusteella aloituspaikkoja voi myöhemmin perustellusti lisätä.

2. *Tukeeko esitys korkeakoulujen profiloitumista vahvuusalueilleen ja työnjakoa koulutus- ja tutkimustoiminnassa muiden korkeakoulujen kanssa?*

Esitys tukee hyvin Laurea amk:n profiloitumista ja uudella tutkintovastuulla halutaan vahvistaa entisestään ammattikorkeakoulun roolia sosiaali- ja terveysalan kouluttajana Uudellamaalla. Esitys kytkeytyy myös ammattikorkeakoulun strategian mukaisiin fokusalueisiin. Geronomin

30.8.2024

koulutuksella pyritään vastaamaan ikääntyvän suomalaisväestön hyvinvoinnin lisääntyviin tulevaisuuden tarpeisiin.

3. *Huomiot esitettävän koulutusvastuun yhteydestä korkeakoulun tutkimustoimintaan.*

Esityksessä on hyvin huomioitu uuden koulutusvastuun kytkeytyminen TKI-toimintaan. Viimeaikaiset rekrytoinnit linkittyvät vanhustyön osaamisen vahvistamiseen ja tämä näkyy jo nyt teemaan liittyvien TKI-hankkeiden käynnistymisenä (mm. EMERIT-hanke).

4. *Onko esityksessä uuden koulutuksen aloittamiseen ja sen kehittämiseen varattu riittävä rahoitus ja resurssit (mm. henkilöstö, infrastruktuuri) ottaen huomioon, että opetus- ja kulttuuriministeriö ei osoita rahoitusta uusiin koulutusvastuisiin?*

Esityksessä on tehty yksityiskohtainen talousarvio geronomikoulutuksen kustannuksista ja Laurea amk on varautunut sen budjetoinnissa huomioimaan. Vanhustyön osaamista ammattikorkeakoulussa on ennestään ja lisäksi tutkijaurapolulla on parhaillaan avoinna gerontologisesti suuntautuneelle tutkijalle työtehtävä.

5. *Mitä vaikutuksia esityksellä (ml. tutkintonimikkeet) on koulutusjärjestelmän kokonaisuuteen sekä korkeakoulujen, korkeakoulusektorien ja koulutusasteiden välisiin koulutuspolkuihin?*

Ei suoria vaikutuksia koulutusjärjestelmään, koulutusasteiden välisiin koulutuspolkuihin tai tutkintonimikkeisiin. On kuitenkin huomioitava, että geronomien lisääminen ei saa vaikuttaa muiden ikäihmisten palveluissa työskentelevien ammattihenkilöiden tilanteeseen. Tarvitaan moniammatillista osaamista, jossa jokaiselle kouluttautuneelle osajalle on oma tehtävänsä.

6. *Huomioita uuden koulutusvastuun esitetystä voimaantulon ajankohdasta?*

Koulutusvastuun esitetty voimaantulo on realistinen.

7. *Muita huomioita esityksestä*

Ei muita huomioita.

Lausunnon valmisteluun ovat osallistuneet Suun terveydenhoidon ammattilaiset ry, Suomen Sairaanhoidajat ry, Kuntoutusohjaajat ry, Suomen Kätilöliitto ry

Helsingissä 30.8.2024

Millariikka Rytönen
puheenjohtaja
Tehy ry

Lisätiedot: Juha Kurtti, koulutusasioiden päällikkö, juha.kurtti@tehy.fi